

А.І. СИДОРЕНКО,

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри документознавства та
інформаційних систем ВП «МФ КНУКіМ»,
м. Миколаїв

БІБЛІОТЕЧНА ПРОФЕСІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Час ставить нові вимоги до бібліотечних фахівців як професіоналів, так і суб'єктів інноваційних процесів.

Сьогодні ситуація така: всі визнають зростаючу роль бібліотеки в широкому інформаційному просторі, використання нею сучасних інформаційних технологій, визначення бібліотеки як поліфункціонального інституту (як документно – інформаційного центру, культурно-просвітницького, медійного, ресурсного тощо), але розвитку бібліотечної справи на державному рівні приділяється ще недостатня увага[1]. У суспільстві створився стереотип образу бібліотеки і бібліотекаря, що впливає на престиж цієї професії.

Треба відзначити, що величезну роботу щодо підвищення престижу бібліотечної професії здійснює Українська бібліотечна асоціація. Активізувало роботу з питання мотивації бібліотекарів на роботу в бібліотеках, удосконалення бібліотечної роботи щодо вимог часу програма «Бібліоміст». Вивчення досвіду роботи зарубіжних бібліотек, проектна діяльність бібліотек, використання сучасних форм підвищення кваліфікації бібліотекарів (інноваційні тренінги, бібліотечні школи, науково-практичні конференції та семінари, творчі лабораторії, майстер-класи, практикуми, ділові ігри та ін.) сприяло підвищенню професійних компетенцій бібліотекарів. Також важливим аспектом можна відзначити роботу з молодими бібліотекарями, формування мотивації на роботу в бібліотеках і бачення себе в бібліотечній професії.

Професія бібліотекаря вважається соціально значущою, але не престижною, і причиною тому є прорахунки в соціально-культурній політиці держави, незнання людьми конкретики спеціальності бібліотекаря, необов'язковість профільної освіти, частково – професійна замкнутість, недостатня заробітна плата, якає, певним чином, виразником суспільної оцінки праці бібліотекаря.

Однією з головних проблем є зміна професійної свідомості бібліотекарів. Сьогодні фахівці бібліотечної справи знаходяться в процесі розвитку, переосмислення цінностей бібліотечної діяльності, стилю, методів, способів обслуговування читачів (користувачів), у тому числі віддалених користувачів, психологічної і соціальної компетентності.

Зазначимо, що професійна компетентність сучасного бібліотечного спеціаліста не зводиться до набору знань і вмінь, а визначається ефективністю

їх використання у реальній практичній діяльності [2, С.117-118]. Бути компетентним означає вміння мобілізувати знання, досвід, бажання, настрої, волю для вирішення завдання, а також бути відкритим, готовим до змін.

Нова, націлена на інноваційну, якісну роботу бібліотека залежить від креативних, творчих, грамотних фахівців, які будуть створювати внутрішні умови загального успіху. Отже, професіоналізація бібліотечних кадрів у сучасному вимірі стає однією з головних завдань.

Бібліотечна професія сьогодні тісно пов'язана з технологічними та комунікаційними досягненнями соціуму, а це вимагає від фахівців бути обізнаними з сучасними технологіями, мати деякою мірою навички програміста, бізнесмена, менеджера, аналітика, маркетолога [3]. Ринок праці висуває вимоги до бібліотечних працівників. Це, зокрема, необхідність постійного навчання та поєднання його з роботою, адекватний рівень запитів, отримання професійного досвіду, пристосування до мінливих умов діяльності, наявність інтуїції, креативність, організованість [3,4].

Дослідники питань професіоналізації бібліотечних кадрів (О. Білик, А.І. Каптерев, Ю.С. Ринчикова, В.К.Скнар, Ю.В. Трач, А.С.Чачко та ін.) виділяють два підходи до визначення сутності процесу професіоналізації. Перший пов'язаний з розвитком і саморозвитком особистості, другий - з оволодінням даної системи діяльності [3]. Це складний процес, що залежить від багатьох чинників: здатності сприймати інновації, комп'ютерної грамотності, технологій пошуку і аналітичних процесів, віку фахівця, рівня складності окремих видів діяльності, готовність вчитися все життя, здобувати нові знання, уміння, навички. Отже, серед важливих питань – інтелектуалізація та автоматизація праці бібліотекарів, недостатня кількість фахівців з вищою освітою (і тенденція на зменшення), старіння кваліфікованих бібліотечних кадрів, консерватизм окремої частини бібліотечних працівників.

Так, компетенції сучасного бібліотекаря виходять далеко за межі визначених у попередніх століттях. Відомий бібліотекознавець А.С. Чачко 15 років тому дала перелік нових і перспективних спеціальностей: менеджер-організатор бібліотечно-інформаційної сфери; маркетолог-консультант бібліотечно-інформаційної сфери; бібліотекар соціологічної служби; бібліограф соціологічної служби; бібліоменеджер (керівник бібліотеки або її підсистеми); бібліоменеджер (консультант-організатор інформаційних послуг); бібліотерапевт; бібліотекар-бібліограф, викладач фахових дисциплін; бібліотекар-бібліограф, дослідник [5, с.94]. Деякі з них вже впроваджені у практику.

Зрозуміло, що роль бібліотекаря інформаційного суспільства також буде змінюватися. При віртуально-кібернетичному підході та інформаційно-технократичному роль бібліотекаря як інформаціолога, посередника, провайдера; при культурно-цивілізаційному підході при способі отримання інформації через медіа системи, глобальні та інші електронні мережі – бібліотекар-менеджер, бібліотекар-маркетолог тощо. Але і в ХХІст. найголовнішими якостями бібліотекаря залишаються: комунікативність,

зібраність, допитливість, чуйність, охайність, начитаність, зосередженість, тактовність, уважність, привабливість.

Життя свідчить, що бібліотекарі на своєму шляху завжди виконували інтелігентську місію: сприяли людям в їхньому прагненні до духовності, пізнанню, культурі [5, с.59]. І будемо сподіватися, що тисячолітня професія буде існувати, постійно трансформуючись, змінюючись новому виклику часу.

Список використаної літератури:

1. Імідж бібліотекаря: роздуми на тему. – Режим доступу: <http://library.knuba.edu.ua/node/152>.- Назва з екрану.
2. Гордеева, В.А. Четыре «стихии» становления профессионала / В.А. Гордеева // Библиотекосведение. – 2008. – №3. – С. 116-119.
3. Білик, О. Бібліотеки та питання професіоналізації кадрів / О.Білик // Вісн. Книжк. палати. – 2011. – №2. – С. 26-29.
4. Давидова, І. Стратегічні орієнтири розвитку бібліотечної професії в сучасних соціально-комунікаційних умовах / І. Давидова // Вісн. Книжк. палати. – 2008. – №9. – С. 17-20.
5. Чачко, А.С. Библиотекосведение в человеческом измерении : монография / А.С. Чачко; Международная Академия Информатизации при ООН. Отделение «Библиотекосведение». – К.,2000. – 144 с.